

Bromölla kommun

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING Nr 050.1

Antagen/Senast ändrad

Gäller från

Dnr

Ks 2022-10-26 § 220

2022-10-27

2022/722

RIKTLINJER OCH MÅL FÖR MINORITETSPOLITISKT ARBETE

HR- och kommunikationsenheten

Malin Andersson, 0456-82 21 02

malin.andersson2@bromolla.se

Datum

2022-10-12

Referens

2022/722

Riktlinjer och mål för minoritetspolitiskt arbete

Inledning

Ett demokratiskt samhälle har en värdegrund som kan delas av alla och som inte är beroende av nationalitet, trosuppfattning eller politisk åskådning. En levande demokrati kräver av oss alla att vi ständigt arbetar för mänskliga rättigheter, det öppna toleranta samhället och att vi står emot det som hotar öppenheten och mångfalden.

Den svenska minoritetspolitiken har sedan den introducerades syftat till att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724) trädde i kraft 1 januari 2010 och innebär att kommuner ska säkerställa att de fullgör sina skyldigheter i förhållande till minoritetsgrupperna i Sverige. Den 1 januari 2019 reviderades lagen så att rättigheter och skyldigheter stärktes ytterligare. Kommuner och regioner är skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och dessa ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen. I dagsläget är det Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget som har regeringens uppdrag som uppföljningsmyndigheter. De inskräpta skyldigheterna innebär att kommunen ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och samråda med representanter för minoriteterna i frågor som berör dem. Kommunen ska också främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, särskilt minoritetsspråket och särskilt inskräpa barns utveckling av kulturell identitet. Lagen innebär ett grundskydd (benämns allmänna bestämmelser i lagen) för nationella minoriteter och ger förstärkt skydd för minoriteter inom landets så kallade förvaltningsområden, vilket är geografiska avgränsade områden som har en hög andel bosatta minoriteter.

Bromölla kommun

Postadress

HR- och kommunikationsenheten
Box 18
295 21 Bromölla

Besöksadress

Storgatan 48
Bromölla

Telefon 0456-82 20 00 vx

Fax 0456-82 22 00

E-post kommunstyrelsen@bromolla.se

Webbplats www.bromolla.se

Orgnr 212000-0894

Bromölla kommun utgör inget förvaltningsområde men ska förhålla sig till de allmänna bestämmelserna.

Vilka nationella minoriteter har vi i Sverige?

Enligt konventionerna som rör nationella minoriteters rättigheter är det upp till de undertecknande länderna att bestämma enligt vilka kriterier minoriteterna ska utses. I Sverige har riksdagen bestämt att man för att få status som nationell minoritet ska:

- vara en grupp med en uttalad samhörighet, som går att urskilja från den övriga befolkningen.
- ha en religiös, språklig, traditionell eller kulturell särart, som den inte delar med andra.
- ha en uttalad vilja att behålla sin identitet
- ha historiska eller långvariga band med Sverige

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter; judar, romer, samer, (som dessutom är Sveriges urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. Detta innebär bl a att individer som tillhör dessa minoriteter har särskilda rättigheter som rör språk, kultur och inflytande.

Vilka nationella minoritetsspråk är erkända i Sverige?

Det finns fem erkända nationella minoritetsspråk i Sverige; finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Erkännandet innebär att samhället har ett särskilt ansvar för att dessa språk ska kunna fortleva, utvecklas och föras vidare till nästa generation. En enig riksdag har slagit fast att språken utgör en del av Sveriges gemensamma kulturhistoria och att det är en viktig uppgift för samhället att språken inte ska gå förlorade.

Myndigheter som ligger utanför förvaltningsområdena har vissa skyldigheter som gäller för alla fem minoritetsspråken. Att informera minoriteterna om deras rättigheter när det behövs är en sådan allmän skyldighet. Det krävs alltså att offentliganställda känner till vad som står i språklagen och i minoritetslagen. Att särskilt främja barns användning av sitt minoritetsspråk är också en skyldighet som alla offentliga organ måste svara upp mot. Det kan till exempel handla om att arbeta för att erbjuda förskoleplats på en förskola där personalen talar minoritetsspråket. Rätten till inflytande för minoriteterna i beslut som rör dem gäller även för myndigheter utanför förvaltningsområdena.

Självidentifikationsprincipen

I Sverige tillämpas principen om självidentifikation för att avgöra vilka som ingår i en nationell minoritet. Enligt den svenska minoritetspolitiken betyder

det att det är individen själv som bestämmer om hen vill ingå i en nationell minoritetsgrupp eller inte. Ingen annan har rätt att bestämma individens tillhörighet, varken genom att hindra någon från att ingå i en grupp som man identifierar sig med eller påtvinga någon en identitet som individen själv inte har valt. En individ kan identifiera sig med en eller flera grupper, men det är alltid upp till individen själv att avgöra sin tillhörighet.

Syfte med riktlinjerna

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa att Bromölla kommun lever upp till lagstiftningens intentioner gällande minoritetspolitiken, d v s skydda de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande och stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Vilka konventioner utgör grund för minoritetspolitiken?

Minoritetspolitiken vilar på två internationella konventioner som trädde i kraft i Sverige år 2000.

- Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen)
- Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan)

Ramkonventionen innehåller bestämmelser som garanterar nationella minoriteter en rad mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, till exempel skydd från diskriminering samt mötes-, förenings-, yttrande-, tanke- och religionsfrihet. Även åsikts- och yttrandefrihet på det egna språket. Den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk syftar till att skydda Europas kulturella mångfald.

Rättigheter för nationella minoriteter och minoritetsspråk i svensk lagstiftning

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk¹ beskriver nationella minoriteters rättigheter. Den ringar in fem rättighetsområden:

1. Information om rättigheter.
2. Skydda och främja minoriteters språk och kultur.
3. Ge minoriteter inflytande i frågor som rör dem.
4. Äldreomsorg på minoritetsspråk.
5. Användning av minoritetsspråk i myndighetskontakter.

---

¹ Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Rättigheterna finns också återgivna i ett antal andra lagar. Enligt diskrimineringslagen² är det förbjudet att missgynna någon på grund av etnisk tillhörighet. Språklagen³ anger vilka de nationella minoritetsspråken är och att det allmänna har ett särskilt ansvar att skydda och främja dessa språk. Skollagen⁴ och respektive läroplan beskriver elevers rättighet till modersmålsundervisning och modersmålsstöd i de nationella minoritetsspråken. Socialtjänstlagen⁵ anger att kommuner ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskap i de nationella minoritetsspråken där det behövs i omvårdnad av äldre människor. I bibliotekslagen⁶ anges att bibliotek ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.

Minoritetspolitikens tre delområden och kommunens planerade insatser

Minoritetspolitiken kan grupperas i tre delområden, diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet och språk och kulturell identitet. Alla tre kluster är lika viktiga att belysa och de tangerar varandra på flera olika sätt. Genom att vi planerar och genomför insatser inom alla tre delområden så ökar våra möjligheter att nå vårt syfte med våra minoritetspolitiska riktlinjer.

1. Diskriminering och utsatthet

Att ge skydd åt de nationella minoriteterna innebär att diskriminering på grund av etnicitet eller tillhörighet till nationell minoritet ska bekämpas och att de nationella minoriteterna ska ges förutsättningar att delta i samhällslivet på lika villkor som majoritetsbefolkningen. Vi som kommun bedriver verksamhet som återfinns nära våra invånare och har därför stor möjlighet att bidra till minoritetspolitikens genomförande och genomslagskraft rent praktiskt. Den chansen ska vi ta!

Bromölla kommuns planerade insatser:

- I Bromölla kommun är vi övertygade om att kunskap är ett bra botemedel mot diskriminering och fördomar. Genom att genomföra informations- och utbildningsinsatser om nationella minoriteters rättigheter vill vi öka kunskapen, förståelsen och engagemanget för mänskliga rättigheter och allas likas värde och främja lärandet. För personer i ledande befattning är det obligatoriskt att delta i webbutbildning från Minoritet.se. Utbildningen är på grundnivå, digital och tar ca två timmar i anspråk.

<https://www.minoritetsutbildning.se/>

---

² Diskrimineringslag (2008:567)

³ Språklag (2009:600)

⁴ Skollag (2010:800)

⁵ Socialtjänstlag (2001:453)

⁶ Bibliotekslag (2013:801)

Förutom att ge en grundläggande kunskap i vad lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk innebär, tydliggör utbildningen också vilket ansvar kommuner, regioner och myndigheter har inom området samt ger exempel från verksamheter som jobbar aktivt för en inkluderande minoritetspolitik.

- I Bromölla kommun använder vi dialogen som metod för att entusiasmera till delaktighet och engagemang bland chefer och medarbetare. Vi är en lärande organisation som erbjuder möjligheter till förkovran, samtal och reflektion i alla verksamhetsnära sammanhang som kan vara till gagn för kommunens invånare. För att levandegöra dialogen om minoritetspolitik har vi tagit fram ett inspirationsmaterial som kan användas som igångsättning för samtal och dialog på arbetsplatser och i verksamheter.
- I Bromölla kommun ska övergripande information om minoriteternas rättigheter och minoritetspolitik finnas lättillgänglig på kommunens webbplats.

2. Inflytande och delaktighet

Att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande innebär att förvaltningsmyndigheterna ska samråda med minoriteterna i frågor som berör dem. Samråden ska ske genom en strukturerad dialog i syfte att uppmärksamma minoriteternas synpunkter i beslutsfattandet.

- Att säkerställa inflytande och delaktighet för minoriteterna är helt grundläggande för att tillgodose rättigheter och möta upp intentionerna med minoritetspolitiken. Att detaljstyra hur detta ska genomföras är dock problematiskt eftersom varje minoritet har sina egna frågor och förutsättningar. Det är emellertid viktigt att dialogen förs strukturerat och att den genomförs i rätt tid i relation till beslutsfattande, d v s det ska finnas tillräckligt mycket tid och resurser att beakta minoriteternas synpunkter och behov i de frågor som berör dem.
- Barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem ska främjas särskilt.

Bromölla kommun förbehåller sig rätten att bestämma över hur dialogen ska utformas men ska i kontakterna med barn och unga anpassa formerna så att de passar de förutsättningar som målgruppen kan tänkas förfoga över.

Att arbeta för att främja våra minoritetspolitik handlar mycket om att ge plats. Synliggörandet och integrering av de nationella minoriteternas kultur och språk ska ske i de ordinarie verksamheterna, ex i bibliotekens utbud av litteratur, tidskrifter och annan media men också genom att informera om möjligheten för nationella minoriteter att bilda föreningar och söka de

föreningsbidrag som kommunen erbjuder. För detta vilar ett gemensamt ansvar för kommunens olika verksamheter.

3. Språk och kulturell identitet

Att stödja de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande innebär att de nationella minoriteterna ska ges möjligheter att tillägna sig, bruka och utveckla sitt modersmål och utveckla en egen kulturell identitet. De nationella minoriteterna ska kunna överföra sitt minoritetsspråk och sin kultur till nästa generation. De nationella minoritetsspråken utgör en del av det svenska kulturarvet och ska kunna bevaras och utvecklas som levande språk i Sverige.

- Modersmål:
Lagkraven för de nationella minoritetsspråken och kommunernas ansvar är långtgående. På kommunens webbplats finns tydliga instruktioner kring vårdnadshavares ansökningsförfarande till modersmålsundervisning. Modersmålet har stor betydelse för barns språk, identitets-, personlighets- och tankeutveckling. Ett välutvecklat modersmål ger bra förutsättningar att lära sig svenska, andra språk och andra ämnen. Bromölla kommun ska informera vårdnadshavare om rätten till modersmålsundervisning.
<https://www.bromolla.se/utbildning-barnomsorg/modersmal/>

Inom äldreomsorgen är den nationella lagstiftningen också tydlig kring utveckling och bevarande av språk och kulturell identitet:

- Om det finns personal som behärskar de nationella minoritetsspråken och vill använda språket i tjänsten, ska den som begär det erbjudas möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen på nationellt minoritetsspråk. Kommunen ska också inom ramen för sådan omsorg beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet. Det åvilar kommunen att informera personer som söker bistånd inom ramen för äldreomsorg kring de möjligheter som erbjuds för bevarande av språk och kulturell identitet.
- Om det finns personal som behärskar finska, meänkieli och samiska, och vill använda språket i tjänsten, erbjuda enskilda personer att använda språken vid muntliga och skriftliga kontakter som rör ett enskilt ärende.

För att möjliggöra de insatser som nämns ovan behöver kommunens chefer och ledare inhämta information gällande vilka språkkunskaper som våra medarbetare har inom minoritetsspråken och som de vill använda i tjänsten. På samma sätt behöver kommunen i rekryteringssammanhang se kunskaper och kompetenser inom minoriteternas språk och kultur som värdefulla tillgångar samt ständigt vara uppmärksam på om invånarnas behov varierar

eller om det tillkommer behov där kommunen behöver se över sina möjligheter att tillgodose behov och anspråk inom minoritetsfrågor.

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen antar riktlinjerna och ansvarar för dess efterlevnad. För omvärldsbevakning, utbildnings- och informationsinsatser inom minoritetspolitiken och giltighet för detta dokument svarar HR- och kommunikationsenheten. Alla förtroendevalda och anställda ansvarar i sin uppdrags- och tjänsteutövning för att aktivt främja ett socialt hållbart Bromölla där alla människor lever ett jämlikt och jämställt liv utan orättfärdiga skillnader.